

Tres anys de crisi

L'inici es fixa el 9 d'agost del 2007, en la intervenció dels bancs centrals d'Europa, els EUA i el Japó

JOSÉ ANTONIO BUENO

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 18 de agost del 2010

Un esdeveniment entra en la història associat a una data. El 14 de juliol del 1789 serà recordat com el dia de la presa de la Bastilla, o el 6 d'agost del 1945 pel llançament de la primera bomba atòmica. Però també hi ha esdeveniments històrics amb un inici que no està definit tan nítidament. Per a aquests es dóna per bona una data i aquesta és la que queda per sempre. El 9 d'agost del 2007 ja és la data acceptada com la del començament de la crisi financera global en què estem embolicats.

Però més enllà d'aquest inici formal els símptomes que alguna cosa es començava a torçar es feien evidents des de finals del 2006, quan el sistema hipotecari nord-americà es va començar a esquerdar pels creixents impagaments i molt especialment des de la fallida de la hipotecària especialitzada New Century el 3 d'abril del 2007. Si comptem des de l'abril o l'agost ja són, almenys, tres anys amb les finances globals molt perjudicades.

No hi ha dubte que aquesta crisi és realment global perquè ho han estat tant els seus efectes com les mesures adoptades per pal·liar-la. El 9 d'agost de fa tres anys els bancs centrals d'Europa, els Estats Units i el Japó van decidir intervenir conjuntament els mercats per evitar-ne el col·lapse. I van ser decisions mancomunades de diversos organismes

multilaterals (G-8, FMI, G-20...) les que van evitar l'ensorrament del sistema financer global l'octubre del 2008 després de la fallida de Lehman Brothers. Només mitjançant actuacions conjuntes s'aconseguirà tancar definitivament aquest episodi.

Aquesta crisi ha anat mutant segons anava creixent. Va començar amb un problema focalitzat en un producte (derivats financers d'hipoteques *subprime*) en un país, els Estats Units. De seguida es va transformar en una crisi de liquiditat ja que la desconfiança va fer que ningú prestés diners a ningú. De col·lapse de liquiditat es va passar a dubtes sobre la solvència quan els balanços de moltes entitats es van debilitar al reconèixer les seves pèrdues. I de solvència individual es va arribar a solvència del sistema a l'anar caient entitats molt importants. Després de la crisi financera, va arribar la crisi econòmica i els estats van haver de recolzar les seves economies tot engreixant els seus deutes. I ara ens trobem amb una economia una mica recuperada i uns comptes públics debilitats arreu del món, per més que els analistes només qüestionin els d'uns quants països. Després de tres anys de lluita contra la crisi, el sistema financer continua feble i l'economia només és capaç de créixer amb crosses que ens entossudim a retirar abans d'hora.

Espanya no es va encomanar del mal global, sinó que ha estat víctima d'una malaltia local, la hiperinversió en el sector immobiliari. Els nostres bancs i caixes es dediquen fonamentalment a l'activitat retail i el Banc d'Espanya ha demostrat ser un supervisor ferri que no ha permès segons quines alegries. A aquestes premisses s'hi uneix el fet incontestable que bancs i caixes no han disposat de diners per invertir en productes sofisticats ja que tot l'estalvi nacional ha estat insuficient per respondre a la demanda de crèdit local. Per això no vam tenir problemes importats i

el nostre problema és molt més local i fàcil de diagnosticar, però en canvi molt complicat de resoldre: sobreinversió immobiliària, sistema productiu desequilibrat i falta de competitivitat que s'ajusta mitjançant una desocupació desmesurada.

L'economia cada vegada s'assembla més a la meteorologia. La seva evolució depèn de tants factors que hem d'assumir una limitada capacitat de predicció malgrat que sí que som capaços d'explicar perfectament el passat. I a diferència de la meteorologia, les actuacions de certs agents poden canviar l'evolució prevista. Governos, bancs centrals, especuladors i líders d'opinió influeixen en l'esdevenir de les finances i l'economia.

Ningú és capaç de predir el final d'aquesta crisi i la majoria intuïm que en veurem nous capítols. La crisi del deute sobirà europeu està mitjanament capejada, però hi pot haver rebrots en qualsevol part del món, incloent-hi el Regne Unit, els EUA o el Japó, països molt endeutats. Els balanços dels bancs centrals estan hipertrofiats perquè han emès nous bitllets. Ara, les entitats financeres retenen molta més liquiditat que abans, però quan aquesta sobreliquiditat es posi en marxa els bancs centrals hauran d'actuar amb molta rapidesa i precisió sota pena de generar noves bombolles especulatives o fins i tot hiperinflació. Els preus de les matèries primeres pugen i baixen a tota velocitat i els tipus de canvi pot ser que donin algun ensurt. Però el principal desequilibri està en la relació mundial amb la Xina, gran tenidor de deute públic de països avançats i que té a les mans fixar els tipus de canvi globals o els preus de les principals matèries primeres.

Fa tres anys que esquivem la crisi, una crisi que ha enxampat Espanya en molt millor forma que fa uns anys. Patim i patirem, però quina sort ser dins de la zona euro, ser una de les primeres economies mundials i haver millorat moltíssim en infraestructures i serveis. Tot i que ens costi admetre-ho, hi ha molts països en una situació moltíssim pitjor que la nostra.